

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ МОЛОДІ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства, з характерними для нього стрімкими перетвореннями в соціально-економічній, політичній та культурній сферах, спостерігається трансформація свідомості молоді людини, яка багато в чому визначає зміни головних характеристик її життєвої стратегії, спонукає до пошуків нових життєвих орієнтирів. Особливе значення, в наш динамічний час, надається вмінню бути суб'єктом життєдіяльності, приймати активну участь у побудові власного життєвого шляху та бути відповідальним за власний життєвий вибір. Найповніше - це вміння, на нашу думку, реалізується у процесі формування молодою людиною стратегії власного життя.

Сучасна молодь постає перед необхідністю максимального використання індивідуальних ресурсів, зокрема, власного інтелектуального потенціалу у побудові та реалізації життєвої стратегії. З огляду на те, що ключовими функціями інтелекту є адаптаційна, розвиваюча, орієнтувальна, прогностична та перетворювальна, інтелектуальний компонент у становленні життєвої стратегії особистості має вагомe значення.

За результатами констатувального етапу дослідження ми дійшли висновку, що високі показники основних параметрів життєвих стратегій молоді, такі як, ментальна опрацьованість, міра емоційно-смиислової насиченості, міра автономності, адаптивність життєвої стратегії та міра узгодженості цінностей і цілей супроводжуються високими показниками сформованості інтелектуального компоненту за такими складовими, як прогностичні, рефлексивні та вербальні здібності. Відповідно, високий рівень розвитку інтелектуального компоненту сприяє оптимальному становленню та ефективному функціонуванню життєвої стратегії.

Отримані результати постали передумовою та визначили необхідність організації спеціальної корекційно-розвивальної роботи, спрямованої на підвищення інтелектуальних здібностей студентської молоді, а саме, рефлексивних, прогностичних та вербальних здібностей, значущість яких для процесу становлення життєвих стратегій була теоретично обґрунтована та емпірично доведена в нашому дослідженні.

Саме вік пізньої юності (від 18 до 23 років), на наш погляд, є сенситивним періодом для когнітивно-емоційного оформлення перспективи майбутнього особистості, оскільки в цей період вже в загальних рисах окреслена система цінностей та особистісних смислів, на основі якої відбувається інтенсивний процес самовизначення, усвідомлення зростаючою особистістю себе, своїх бажань, можливостей та пошук індивідуального сенсу власного життя (І.С. Кон, М. І. Алексєєва, Л.І. Божович, Л.С. Виготський, Л.В. Долинська, І.В. Дубровіна, В.І. Слободчиков, О.В. Скрипченко, Т.М. Титаренко, Д.І. Фельдштейн, Е. Еріксон та ін.). Окрім того, як вважають вчені Л.Г. Подоляк та В.І. Юрченко, студентський вік є сенситивним в плані сходження особистості до вершин творчості та розвитку потенційних можливостей [8]. Тобто, молода людина в цьому віці має необхідні психологічні ресурси та можливості для оптимального становлення і подальшої реалізації власної життєвої стратегії, побудова якої, згідно з нашим розумінням, є процесом творчим.

Проведення корекційно-розвиваючих заходів саме у студентський період (для молоді віком від 17 до 21 року) ми вважаємо найбільш доцільними, оскільки, в умовах навчально-виховного процесу є можливість цілеспрямованого, комплексного та інтенсивного впливу на процес становлення та ментального оформлення життєвої стратегії молоді людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз психолого-педагогічних підходів до розвитку та корекції інтелектуальних здібностей молоді засвідчив, що цей напрямок психологічної та педагогічної наук є мало розробленим, на що вказує недостатність необхідних програм навчально-виховної спрямованості, що мали б на меті активізацію інтелектуального потенціалу студентської молоді (особливо у сукупності таких напрямків, як рефлексивний, прогностичний та вербальний), а тим більше, акцентували б увагу на аспекті функціональної значущості інтелектуальних здібностей для процесу становлення та реалізації життєвих стратегій молоді. У зв'язку із цим, розроблений нами корекційно-розвивальний тренінг, головним завданням якого є розширення інтелектуальних можливостей молоді за рахунок активізації інтелектуального потенціалу на рівні прогностичних, рефлексивних та вербальних здібностей, має особливу актуальність і значущість.

У розробці корекційно-розвивального тренінгу ми спираємося на головні положення суб'єктно-діяльнісного підходу (К.О. Абульханова-Славська, Б.Г. Ананьєв, А.В. Брушлінський, Л.С. Виготський, К.В. Карпинський, О.М. Леонтьєв, С.Д. Максименко, В.О. Татенко, С.Л. Рубінштейн та ін.), який обрано нами в якості концептуального напрямку дослідження і, в межах якого, особистість розглядається з точки зору її здатності бути суб'єктом життя, проявляти активність, реалізовувати здатність до саморозвитку, самоорганізації та саморегуляції, а також здатності змінювати навколишній світ та бути автором власного життя.

Одним з першочергових завдань навчально-виховного процесу, який ґрунтується на засадах суб'єктно-діяльнісного підходу, є формування суб'єктності того, хто навчається, що забезпечується створенням умов для свідомої та цілеспрямованої реалізації його творчого потенціалу та активної позиції по відношенню до власного життя і життя в цілому [9, 13-14].

Як зазначає Н.Є. Щуркова, суб'єктність є властивістю розвиненої особистості і, відповідно, рівень суб'єктності збільшується у процесі особистісного розвитку. Суб'єктний підхід до навчально-виховного процесу передбачає ставлення до того, хто навчається, як до особистості, що володіє здатністю бути стратегом власної поведінки, діяльності і власного життя в цілому [14].

Мета статті полягає у розкритті психолого-педагогічних можливостей оптимізації життєвих стратегій молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. У побудові структури, визначенні головних аспектів змістовної наповненості та методів корекційно-розвиваючого тренінгу ми виходимо з аналізу основних теоретико-методологічних підходів до навчально-виховного процесу. Серед них ми виокремлюємо ті, що, на наш погляд, найбільш вдало обґрунтовують мету та розкривають значущість психолого-педагогічного впливу на інтелектуальний потенціал молоді:

- **синергетичний підхід** (В.П. Андрущенко, В.Г. Буданов, С.В. Кульневич, Г.О. Нестеренко, В.А. Харитонов, Г. Хакен, О.В. Чалий, С.С. Шевельова та ін.). Ключовим положенням цього підходу, на яке ми спираємось, є положення про самоорганізацію, самовиховання, самоосвіту, саморозвиток і самореалізацію. Студент і викладач (психолог), з цієї точки зору, розглядаються як системи, що самоорганізуються, а їх взаємодія набуває характеру співпраці. Сам навчально-виховний процес характеризується творчим характером і відкритістю для впровадження інновацій [1; 12].

- **аксіологічний підхід** (І.Д. Бех, І. С. Булах, А.М. Булінін, Б.С. Гершунський, І.А. Зязюн, В.П. Зінченко, І.Ф. Ісаєв, В.В. Крижко, В.А. Сластьонін, Н.О. Ткачова, Г.І. Чижаківа, А.О. Ярошенко та ін.). У межах даного підходу ми виходимо з ідеї про формування гуманістичної спрямованості особистості через виховання її духовності та загальнолюдських цінностей; визнання особистісної цінності кожного студента та орієнтація на розкриття його творчого потенціалу для пошуку власної індивідуально-особистісної моральної позиції; формування ціннісного ставлення до власного інтелекту та його функціональних можливостей [1; 3; 11; 15].

- **компетентнісний підхід** (Н.М. Бібік, В.А. Болотов, І.О. Зимняя, О.І. Локшина, О.В. Овчарук, О.І. Пометун, О.Я. Савченко, С.Є. Трубачева, А.В. Хуторський, І.Г. Єрмаков та ін.). Серед ключових положень цього підходу, особливо важливою для нас виступає ідея про значущість здобуття студентською молоддю навчально-інтелектуальної компетенції, яка спирається на вміння самостійно вчитися і використовувати набуті знання у практичній діяльності, а отже, рухатись у напрямку саморозвитку інтелектуальних здібностей і самореалізації. Крім того, особливу роль компетентнісний підхід надає формуванню загальної особистісної компетенції, яка, на наше переконання, оптимізує процес оформлення та реалізації життєвої стратегії особистості [6; 10; 4].

- **ресурсний підхід** (Т.М. Давиденко, Л.М. Кравченко, В.І. Лозова, Т.А. Цецорина, І.С. Якиманська та ін.). У межах цього підходу ми акцентуємо особливу увагу на питанні про значущість розкриття та реалізації потенційних можливостей студентської молоді через актуалізацію внутрішніх інтелектуальних ресурсів, що, на нашу думку, сприяє більш оптимальному процесу самоздійснення і виступає основою для покращення процесу становлення життєвої стратегії [13; 7].

- **діалогічний підхід** (Г.О. Балл, А.Г. Волинець, В.Ф. Литовський, М.С. Каган, С.О. Копилов, С.Л. Рубінштейн та ін.). У межах даного підходу ми спираємось на тезу про необхідність діалогічної позиції викладача (психолога, тренера) по відношенню до студента (учасника тренінгу), тобто перехід на рівень діалогічної взаємодії, яка активізує відповідальність, усвідомленість процесу навчання/учіння та передбачає активну роль обох сторін педагогічно-виховного процесу. Даний підхід сприяє виникненню осмислених, особистіснозначущих новоутворень (у межах нашого тренінгу, здебільшого в інтелектуальній сфері), оскільки, забезпечує умови, необхідні для формування стійкої мотивації учіння та саморозвитку, а також стимулює пізнавальну активність [2; 5].

Виходячи з результатів теоретичного аналізу проблеми інтелектуального компоненту у становленні життєвих стратегій молоді і результатів констатуючого етапу дослідження, ми створили психолого-педагогічну модель шляхів оптимізації життєвих стратегій молоді, яка і стала основою корекційно-розвивального тренінгу з активізації інтелектуального потенціалу та розширення інтелектуальних можливостей студентської молоді (див. рис. 1.).

Рис. 1. Психолого-педагогічна модель шляхів оптимізації життєвих стратегій молоді через розвиток інтелектуальних здібностей

Отже, відповідно до психолого-педагогічної моделі шляхів оптимізації життєвих стратегій молоді тренінгова робота з розвитку та корекції інтелектуального компоненту студентської молоді була організована за трьома напрямками:

1. Розвивально-корекційна робота психолога (педагога) з *прогностичною складовою* інтелектуального компоненту передбачає розвиток прогностичних властивостей свідомості молоді; вдосконалення таких характеристик мислення, що відповідають за якість прогнозу (гнучкість, аналітичність, перспективність); підвищення здатності молоді до прогнозування майбутніх подій та власних реакцій на них; оптимізацію процесів прийняття життєвих рішень;

2. Розвивально-корекційна робота психолога (педагога) з *рефлексивною складовою* інтелектуального компоненту передбачає розвиток рефлексивних властивостей мислення, а саме набуття навичок самоспостереження та самоусвідомлення, розвиток здатності довірливої саморегуляції інтелектуальної діяльності, покращення процесу саморозуміння, усвідомлення власних почуттів, цінностей, інтересів та намірів, осмислення себе в якості суб'єкта творчості, вдосконалення здібностей коригування власної поведінки, розвиток перспективної рефлексії;

3. Розвивально-корекційна робота психолога (педагога) з *вербальною складовою* інтелектуального компоненту спрямована на вдосконалення здатності точно і чітко формулювати та висловлювати власну думку, більш широко та якісно усвідомлювати власну індивідуальність та навколишню дійсність; на розвиток умінь розуміти та вербально оформлювати і виражати власні потреби, ідеї, переконання та прагнення; на розвиток здатності більш точно оцінювати перспективу майбутнього; на оптимізацію процесу свідомого вербального формулювання цілей.

Мета корекційно-розвивального тренінгу полягала в активізації інтелектуального потенціалу, розширенні інтелектуальних можливостей молоді шляхом корекції та розвитку прогностичних, рефлексивних та вербальних здібностей, що є функціонально значущими для процесу становлення життєвих стратегій молоді і, як наслідок, створення умов для їх оптимізації

Програма корекційно-розвивального тренінгу включала три етапи:

1) перший етап – **інформаційно-настановчий (спрямовуючий)**. Цей етап було присвячено формуванню мотивації, позитивного емоційного фону для проведення тренінгу; оголошенню, узгодженню та прийняттю правил тренінгової роботи; ознайомленню з ключовими поняттями, ідеями та метою тренінгу;

2) другий етап – **основний (корекційно-розвивальний)**. На цьому етапі була реалізована основна частина розвивально-корекційного тренінгу, яка включала вправи спрямовані на актуалізацію та вдосконалення прогностичних, рефлексивних та вербальних здібностей студентської молоді.

3) третій етап – **завершальний (підсумковий)**. Завданням цього етапу було підведення підсумків тренінгової роботи, обговорення вражень, рефлексія емоційного стану, суб'єктивне оцінювання змін та здобутків в інтелектуальній сфері, осмислення їх значущості для процесу подальшої побудови та реалізації життєвої стратегії, а також загальний прогноз тренінгового ефекту.

Схематично етапи корекційно-розвивальної роботи можна представити наступним чином (див. рис. 2.):

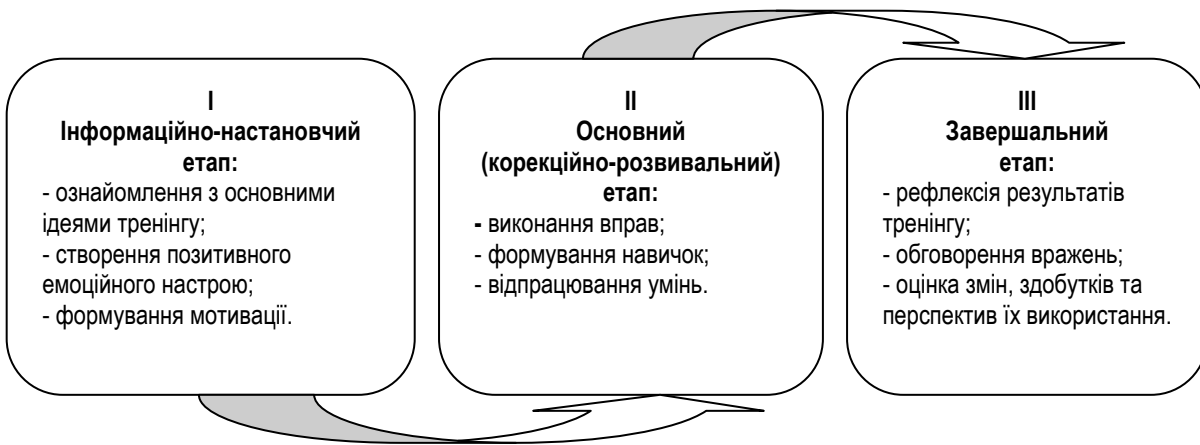

Рис. 2. Схема поетапного психолого-педагогічного впливу на процес оптимізації життєвих стратегій студентської молоді

До основних методів та форм корекційно-розвивальної роботи нами були віднесені: бесіди; вправи (творчі, дидактичні, розігріваючі); ігри (ситуаційно-рольові, словесно-логічні, аналітичні); індивідуальні та групові практичні завдання; доповіді; тематичні групові дискусії; дебрифінг (організоване обговорення, групова рефлексія); мозковий штурм; міні-лекції; розповідь-метафора.

Програма корекційно-розвивального тренінгу включає спеціальні вправи психолого-педагогічної спрямованості, які мають на меті активізацію інтелектуального потенціалу в цілому; розвиток та вдосконалення прогностичних здібностей; стимулювання до саморозвитку прогностичних умінь; активізацію пасивного словникового запасу і розширення можливостей самовираження та комунікації; спонукання до вдосконалення вербальних здібностей; розширення та усвідомлення здатності до рефлексування; оволодіння навичками перспективного та ретроспективного рефлексування, а також навичками самоаналізу і самоусвідомлення; розширення уявлень про себе: усвідомлення власних особистісних якостей, бажань, прагнень, ресурсів та досягнень; корекцію самооцінки та системи уявлень про власне Я; розширення можливостей побудови

цілей: формування уміння поетапного досягнення глобальної мети і стратегічного бачення перспективи; чітке розуміння і бачення очікуваних в майбутньому результатів, а також визначення власних критеріїв досягнення цілей.

Кожне тренінгове заняття розвивально-корекційної програми має наступну структуру: 1- привітання; 2 - оголошення теми заняття; 3 - рефлексія психологічного настрою та обговорення очікувань щодо заняття; 4 - розігрівуюча вправа, спрямована на активізацію працездатності групи, створення позитивної емоційної атмосфери і мотивації для роботи; 5 - основна частина заняття: індивідуально-групові форми тренінгової роботи, які мають корекційно-розвивальну спрямованість (вправи, групові тематичні дискусії, ігри тощо); 6 - підбиття підсумків заняття: груповий аналіз заняття, рефлексія вражень та емоційного стану, обговорення труднощів роботи, визначення індивідуальних успіхів та здобутків від розвивально-корекційної роботи, визначення перспектив використання отриманих знань та навичок.

У результаті проведення корекційно-розвивального тренінгу передбачається, що:

- кожен учасник тренінгу зможе скоригувати та скласти адекватну самооцінку своїх інтелектуальних здібностей і, як наслідок, визначити напрямки їх розвитку;
- студентська молодь розширить уявлення щодо індивідуально-психологічних можливостей побудови власного життя та більш глибоко усвідомить значущість розвитку інтелектуальних здібностей для покращення процесу становлення власної життєвої стратегії;
- відбудуться кількісні та якісні зміни інтелектуальних можливостей молоді на рівні прогностичних, рефлексивних та вербальних здібностей, які сприятимуть оптимізації життєвих стратегій;
- молодь отримає змогу сформувати стійку мотивацію для вдосконалення власних інтелектуальних здібностей та активізації інтелектуальної діяльності;
- студентська молодь здобуде знання та оволодіє навичками самодіагностики, саморозвитку та самокорекції власних інтелектуальних здібностей для досягнення інтелектуальної компетентності;
- тренінг допоможе активізувати загальний особистісний потенціал саморозвитку та самокорекції.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Отже, ми розглянули та виділили основні психолого-педагогічні можливості оптимізації життєвих стратегій молоді. Аналіз основних теоретико-методологічних підходів до навчально-виховного процесу дозволив визначити концептуальну спрямованість у побудові структури, визначенні головних аспектів змістовної наповненості та методів корекційно-розвиваючого тренінгу. Серед них ми виокремили ті, що найбільш вдало обґрунтовують значущість оптимізації життєвих стратегій молоді. Перспективою подальших досліджень є оцінка ефективності впровадження розробленого корекційно-розвивального тренінгу.

Література

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю : 2-ге вид., допов. / Андрущенко В. П. - К.: Знання України, 2008. - 819 с.
2. Глазкова І.Я. Навчальний діалог як засіб формування навичок критичного мислення / І.Я. Глазкова // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. - Бердянськ: БДПУ, 2008. - №4. - С. 57- 62. - (Серія «Педагогічні науки»).
3. Зинченко В.П. (при участии Горбова С.Ф., Гордеевой Н.Д.) Психологические основы педагогики (Психолого-педагогические основы построения системы развивающего обучения Д.Б. Эльконина - В.В. Давыдова): Учеб. пособие. - М.: Гардарики, 2002. - 431 с.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования / Зимняя И. А. // Интернет-журнал "Эйдос". - 2006. - 5 мая. <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.
5. Карпенко З. С. Філософсько-психологічний зміст діалогу / З. С. Карпенко // Педагогіка і психологія. - 1998. - N 3. - С. 105-112.
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О.В. Овчарук]. - К.: "К.І.С.", 2004. - 112 с.
7. Кравченко Л.М. Ресурсно-диференційований науковий підхід до професійної підготовки фахівців фізичної культури / Кравченко Л.М., Корносенко О. // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. - Вип. LIV. - Слов'янськ : СДПУ, 2011. - 397с.
8. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів та аспірантів. - К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. - 320с.
9. Практикум по психологическим играм с детьми и подростками / Азарова Т.В., Барчук О.И., Беглова Т.В., Битянова М.Р., Королева Е.Г., Пяткова О.М.; [под общей ред. Битяновой М.Р.] - СПб.: Питер, 2005. - 304 с.
10. Пометун О.І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті./ Пометун О. І. - В кн.: «Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики» / Під заг. ред. О.В. Овчарук. - К.: «К.І.С.», 2004. - 112 с.
11. Слостенин В. А. Введение в педагогическую аксиологию: Учеб. пособие для студ. высш. пед. заведений./ Слостенин В. А, Чижикова Г. И. - М.: Издательский центр «Академия», 2003. -192с.
12. Харитонова В.А. Образование: стратегия развития и синергетика/Харитонова В.А., Санникова О.В., Меншиков И.В. // <http://spkurdyumov.narod.ru/Haritonova.htm>.
13. Шамова Т.И. Управление образовательным процессом в адаптивной школе / Шамова Т.И., Давиденко Т.М. - М.: Центр "Педагогический поиск", 2001. - 384с.

14. Щуркова Н.Е. Педагогическая технология. / Щуркова Н.Е. - М.: Педагогическое общество России, 2002. - 224 с.
15. Ярошенко А.О. Ціннісний дискурс освіти: монографія / А.О. Ярошенко. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, - 2004. - 156 с.

В статье рассмотрены психолого-педагогические возможности оптимизации жизненных стратегий молодежи. Представлена психолого-педагогическая модель путей оптимизации жизненных стратегий молодежи, которая легла в основу коррекционно-развивающей программы тренинга по активизации интеллектуального потенциала студенческой молодежи.

The article deals with the psychological and pedagogical strategies to optimize the life of young people. We present a model of psychological and pedagogical ways of optimizing the life strategies of youth, which formed the basis of correction and developmental training program to enhance the intellectual capacity of students.

©2012 р.

С. А. Світич (м. Дніпропетровськ)

РЕЗУЛЬТАТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З СОМАТИЧНО ОСЛАБЛЕНИМИ ШКОЛЯРАМИ.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства висуває до роботи педагогів, а значить і до роботи вищих навчальних закладів, зайнятих їх підготовкою принципово нові вимоги. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку нашої країни до вчителя пред'являється безліч вимог: він повинен бути компетентним, креативним, вміти не тільки давати необхідні знання дітям, але й створювати доброзичливу атмосферу в класі, згуртовувати учнівський колектив, мотивувати школярів до навчальної діяльності, визначати психологічні особливості і здібності учнів з метою їх розвитку і ефективного використання при навчанні.

Відповідність педагогів даним вимогам неможлива без їх психологічної готовності до професійної діяльності. Отже, формуванню психологічної готовності педагогів до професійної діяльності повинна приділятися пильна увага як на етапі професійного навчання, так і на етапі підвищення кваліфікації.

Однак, часто при підготовці майбутніх педагогів використовується головним чином інформаційна модель навчання, яка спрямована на придбання необхідних професійних знань і меншою мірою орієнтована на формування психологічної готовності до професійної діяльності.

Крім того, для успішної роботи з учнями, які мають особливості в психологічному розвитку, необхідні специфічні форми готовності педагогів. Таким чином, існує необхідність розробки змісту, форм і методів психологічної підготовки педагогів до роботи з різними категоріями дітей, зокрема соматично ослабленими.

Необхідність психологічної підготовки педагогів до роботи з дітьми з ослабленим здоров'ям зумовлюється кількістю дітей цієї категорії, яка з кожним роком все збільшується, а також тим фактом, що такі учні мають певні психологічні особливості і потребують особливого психолого-педагогічного підходу.

Окреслені проблеми обумовлюють необхідність дослідження існуючого рівня сформованості компонентів психологічної готовності вчителів до взаємодії з соматично ослабленими учнями для розробки ефективної програми такої психологічної підготовки педагогів в період навчання у ВНЗ, а також на курсах підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти психології праці давно були предметом дослідження науковців [1; 3].

Багато уваги в наш час приділяється питанням формування та розвитку педагогічної майстерності вчителя, його підготовки та підвищення кваліфікації, результатом якої повинна бути його готовність до професійної діяльності [8].

Готовність до діяльності в психології розуміють як стан особистості, який дозволяє їй успішно виконувати цю діяльність [2].

Розрізняють дві форми готовності до діяльності: загальну (довготривалу) готовність і короткочасну (настрій). Довготривала готовність - це складне комплексне психічне утворення, яке представляє собою сплав функціональних, операціональних та особистісних компонентів і має динамічну структуру з функціональними залежностями. Вона є стійкою особистісної характеристикою, істотною передумовою успішної діяльності і представляє з себе психологічну готовність до діяльності, у тому числі і до професійної. Вихідною базою для формування психологічної готовності до професійної діяльності є потреби людини, її інтереси, світогляд, переконання і установки, життєвий досвід, особливості окремих психічних функцій, нейродинамічних якостей, властивостей особистості. Це знання, навички, вміння, досвід, якості і мотиви діяльності людини.

Без сформованої психологічної готовності до професії, без певного рівня розвитку професійно важливих особистісних якостей неможлива творча активність особистості у професійній діяльності.

Тимчасова готовність - це актуалізація, пристосування всіх сил, створення психологічних можливостей для успішних дій в даний момент [4].

Психологічна готовність – істотна передумова будь-якої цілеспрямованої діяльності, її регуляції, стійкості та ефективності [5].

Можна виділити два основних підходи до змісту психологічної готовності та її структури: особистісний та функціональний.